

[Carl P. Jensen.]

mulighed for det, man fra bygherrer, arkitekter, kommuner, materialeindustrien, håndværkere og entreprenører og fra byggefagenes arbejdere gang på gang havde stillet krav om, nemlig en opfyldelse af forudsætningerne for en langtidsplanlægning af byggeriet; det, der var en afgørende forudsætning for en teknisk udnyttelse af byggeriets produktionsapparat og for at hindre den kostbare tomgang. Adskillige af vore sociale boligselskaber har gennem de senere år udarbejdet bebyggelsesplaner godkendt af kommunerne, bebyggelsesplaner, der var tilrettelagt som et kontinuerligt byggeri, hvorved man kunne opnå stordriftens fordele, dens anvendelse af tekniske hjælpemidler, og nå frem til en billiggørelse af byggeriet. Man så hen til denne lov, hvorefter man 3 år frem i tiden kunne planlægge og arbejde, kunne bygge. Der har været ofret tusinder af timer på denne planlægning ikke alene af boligselskabernes ledere, men også fra projekterende ingeniører og af en række håndværksmestre og entreprenører.

Og hvad har resultatet så været, og hvorledes er udsigterne så fremover? Hvilken rolle har den fri konkurrence spillet? Hvad betyder behovet på stedet, hvad betyder kommunernes interesser? Lad mig — for at sige det meget mildt — sige, at det har ikke betydet ret meget, ud over at det har medført betydelige tab på det, man har investeret i projekter, medens det for de bolig-søgende, for dem, der har været tænkt på, da man skrev og vedtog denne lov, har betydet nye skuffelser. Man har nemlig gjort det sociale byggeri til noget sekundært.

Ifølge lovens kapitel IV, som man her foreslår ophævet, kan boligministeren i indeværende finansår yde statslån til 4 500 lejligheder aftrappet i kommende år. Men det er ikke sket. I lovens § 19 er det, som nævnt af det ærede medlem hr. Lorentzen, en forudsætning, at disse lån kun kan ydes, hvor der ikke kan tilvejebringes et boligbyggeri af tilstrækkelig størrelse. Men hvilket byggeri?

Må jeg med formandens tilladelse citere, hvad en meget kyndig mand på dette område, nemlig formanden for Akademisk Arkitektforening, arkitekt Philip Arctander, skriver i Arkitekten, der udkom den 6. januar — det er Danske Arkitekters Landsforbunds medlemsblad —:

„I april 1959 fik vi en ny langsigtet boliglov. I oktober 1959 blev den væk. I hvert fald holdt den op med at fungere for ikke at træde det frigrivne privatbyggeri i bedene. Det er udmærket at mobilisere privat initiativ i de fælles bestræbelser for at bygge bedre og billigere boliger til os alle sammen, og først og fremmest naturligvis til dem, der trænger mest. Men det er noget helt andet, den ny boliglov nu bruges til. De, der har penge nok og ikke behøver statsstøtte, de får lov til at bygge, uden priskontrol, kvalitetskontrol eller helhedsplan. De, der ikke har penge nok, men kun behov, de får en lov, om statsgaranti, huslejetilskud o. s. v., men ingen huse at bo i. Loven bruges ikke til at fremme, men til at standse boligbyggeri for dem, der har vanskeligst ved selv at betale deres bolig.“

Man vil heroverfor kunne sige, at vi har byggerekord. Der bygges alt, hvad man kan. Der er flere bygningsarbejdere i gang på denne tid af året end nogen sinde tidligere. Det kan heller ikke bestrides. Men man tilrettelægger byggeriet på den måde, at man spørger, om den tilstedeværende arbejdskraft kan klare byggeriet, stort set uden hensyn til byggeriets art. Hvis det — som hr. Arctander skriver — er igangsat et privat forretningsmæssigt byggeri uden priskontrol, uden kavalitetskontrol, gennemføres dette, ved at man bremser alt andet byggeri. Det gælder skoler, det gælder offentlige administrationskontorer, det gælder kontor- og forretningsbyggeri, men det gælder fremfor alt også det byggeri, som det må være boliglovens formål at stimulere.

Den højtærede boligminister sagde før, at boliglovens formål jo ikke blot er at skaffe